

MESLEKİ DENETİM UYGULAMALARINDA EMO BİRİMLERİ ARASINDA GÖRÜLEN FARKLILIKLAR

Ali Fuat AYDIN

Elektrik ve Elektronik Mühendisi

e-posta: ali.fuat.aydin@emo.org.tr

Anahtar Sözcükler: Mesleki Denetim, Teknik Uygulama Sorumluluğu(TUS), Fatura Denetimi

ÖZET

Kurumsallaşmanın ana göstergelerinden biri de hizmetlerin tüm birimlerde aynı şekilde yürütülmesinin sağlanmasıdır. EMO örgütlülüğünün öncelikli hedeflerinden biri olan kurumsallaşma gereği tüm birimlerdeki uygulamaların aynılaştırılmasına yönelik çalışmaların başında mesleki denetim uygulamaları gelmektedir. Ancak zaman içinde her Oda biriminde yerel şartlardan kaynaklanan çeşitli farklılıklar oluşmuştur. Bu bildiride EMO birimlerinde çok önemli bir yer tutan mesleki denetim uygulamalarına ilişkin EMO birimlerinde karşılaşılan sorunlar ve birimler arasında görülen uygulama farklılıkları üzerinde durulacak, mümkün olabildiğince çözüm önerileri belirtilecektir.

1. GİRİŞ

Küreselleşme programının uygulamaya konulduğu 1980 sonrasında sermayenin hedefleri, örgütsüz toplum yaratılması, sosyal devletin ortadan kaldırılması ve özelleştirmenin tüm sektörlerde sağlanmasıydı. Bunun için bireyci ve çıkarıcı anlayışın benimsendiği erozyon politikaları topluma kabul ettirilmiş, özelleştirmeye karşı örgütlü mücadele engellenmiştir.

Kentlerde ranta dayalı ayrıcalıklı uygulamalara karşı mücadele edecek önemli güçlerden birisi de mühendis-mimar odalarıdır. Uzmanlıkları nedeni ile genel ve yerel yönetimlerin uygulamalarını örgütlü bir şekilde izleyerek bu alanda yanlışları tespit eden ve kamuoyu oluşmasını sağlayan TMMOB, bu misyonu ile çıkar odaklarının hedefi olmuştur. Kamusal yağmaya karşı çıkan TMMOB'u yönetim

erkleri sindirmeye çabalarırken, diğer yandan mesleki denetimi kaldırma politikaları, çıkar gruplarının rant kaygısıyla çakışmaktadır.

Öte yandan TMMOB'un bazı üyeleriyle yaşadığı çelişkiler dikkat çekmektedir. Yapıların büyük kısmının kaçak yapılar olarak inşa edilmeye çalışılması, ekonomik daralmanın yarattığı işsizlik, yatırım azlığı bu alanda çalışan üyelerimizi ekonomik yönden sıkıntıya düşürmekte, azalan gelirleri nedeni ile kurallara uymama, haksız rekabetin gelişmesi ve bazı çevrelerin çıkarlarına uygun olarak Oda denetimine karşı çıkılması sonucunu yaratmaktadır.

29-30 Mart 1996 tarihlerinde yapılan EMO 35.Olağan Genel Kurulu'nun verdiği yetki ile EMO Yönetim Kurulu'nun 25.12.1996 tarih ve 35/25 sayılı toplantısında kabul edilmiş olan ve 01.01.1997 tarihi itibarı ile yürürlüğe girmiş olan TMMOB EMO Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 1. maddesinde mesleki denetim uygulamasının amaçları;

- 1- Teknik hizmet kalitesini yükseltmek, yapı ve tesis üretiminin sağlam, kullanışlı, güvenilir ve ekonomik bir biçimde yürütülmesine katkıda bulunacak önlemleri almak.
- 2- Yapı ve tesis üretimini denetim ve ilgili projeleri onay ile görevli kamu kuruluşlarına ve yerel yönetimlere yardımcı ve destek olmak.
- 3- Yapı ve tesis üretimi içinde görev alan mühendislerin, yaptıkları teknik hizmetin karşılığı olan ücretleri eksiksiz ve düzenli almalarını sağlamak.
- 4- Mühendislerin, birbiri ile ve kendi aralarında haksız rekabete yol açan, dolayısıyla yapı ve tesis üretiminin sağlığını tehlikeye sokan zararlı tutumları engellemek.

5- Yapı ve tesis üretiminde mühendis ile işveren arasındaki ilişkileri düzenlemek, Oda üyelerinin ve işverenin yasal haklarının korunmasını sağlamak.

şeklinde ifade edilmektedir.

Aynı yönetmeliğin 2. maddesinde ise hizmetin içeriği;

1- Oda tarafından mesleki denetimi yapılacak hizmetin, bir mühendis tarafından yapıldığı göz önünde bulundurularak hizmetin içeriğine genelde¹ müdahale edilmemelidir. Ancak, hizmetin var olan yasa,yönetmelik ve standartlara, ülke ekonomisine ve şartlara uygun olarak yapıp yapılmadığına bakılıp gerektiğinde EMO tarafından projenin düzeltilmesi istenecektir.

2- Mesleki denetimi yapılacak hizmet Oda tarafından incelenirken, “Mesleki Denetim Formu” üzerine gerekli görülen hususlar yazılarak bir sureti hizmete ilişkin dosya ile iade edilecek, diğer sureti ise Oda’daki SMM dosyasına konacaktır.

2. TEKNİK UYGULAMA SORUMLULUĞU

Yönetmeliğin 3. maddesinde sadece Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) tanımlanmaktadır ki bu dikkat çekici bir durumdur. TUS uygulamasına ilişkin EMO TUS Uygulama Esasları Yönetmeliği’nin ayrıca incelenmesi gerekir. Ancak TUS uygulamasının özellikle **il sınırı-200 km** vb. TUS’un hizmet üretme alanına ilişkin mevcut imar mevzuatı ile çelişen hükümler nedeniyle çeşitli sıkıntılar yaşanmaktadır. Ayrıca TUS uygulamasının gelecekte tümüyle terk edileceği düşüncesi bu konuda kalıcı çözümler üretilmesine engel olmaktadır.

10. maddede TUS hizmetlerinin EMO TUS Uygulama Esasları Yönetmeliğine uygun olarak yapılacağı belirtilmiş olduğundan burada detaylı olarak ele alınmayacaktır.

3. MESLEKİ DENETİMİN BEDELİ

4. madde mesleki denetim bedelinin EMO Yönetim Kurulu’nun belirlediği tanımlama üzerinden alınacağını belirten kısa bir madde olmasına karşın TMMOB ve EMO EEBM Hizmetleri En Az Ücret Yönetmelikleri ve En Az Ücret Tanımları ile doğrudan ilintili olduğundan burada detaylı olarak ele alınması gerekmektedir.

Bilindiği üzere önceleri mesleki denetim bedelleri SMM Daimi Komisyonu tarafından hazırlanıp EMO Yönetim Kurulu’nun son şekli verdiği En Az Ücret Tanımlarının veya mesleki denetim aşamasında denetlenen hizmetin eki olarak sunulan fatura veya serbest meslek makbuzu üzerindeki bedelin belli bir oran ile çarpımı suretiyle hesaplanırken, son yıllarda bu uygulamanın yasal dayanağı olmaması gerekçesiyle En Az Ücret Tanımları içerisinde **Denetim Bedeli** olarak ayrıca belirtilmektedir.

Ancak En Az Ücret Tanımlarının EMO birimlerince yerel şartlar öne sürülerek farklı değerlerde uygulandığı da bir gerçektir. En Az Ücret Tanımları bir çok birimde **birim fiyat** veya **tarife** gibi algılanmaktadır. Bu noktada da birimler En Az Ücret Tanımlarını belli katsayılarla kendi başlarına yeniden belirlemektedirler. Bir hizmet elbette En Az Ücret Tanımlarında yer alan bedelin üzerinde yapılabilir, ancak bunun birimler tarafından dayatılması doğru değildir.

En Az Ücret Tanımlarındaki keyfi uygulamalara örnek olarak; iç tesisat projelerinde uygulanan Proje İhale Dosyası (PİD) bedeli² bölümlenmesi-

1 Buradaki “genelde” kelimesi EMO tarafından mesleki denetim için sunulan hizmetlerin yalnızca idari yönden denetlenmesi gerektiği iddiasıyla 2007 yılı başında kaldırılmıştır. Ancak aynı anda 18.03.2004 tarih ve sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren TMMOB EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği’nin 12. maddesinin g bendinde yer almakta olan “SMM’ler ürettikleri proje, TUS, işletme sorumluluğu, danışmanlık ve benzeri mühendislik hizmetlerini, idari ve teknik denetiminin yapılması amacıyla, ilgili EMO birimlerine sunmakla yükümlüdür.” ifadesi gözden kaçırılmıştır. Bu noktada EMO Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği’nin EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği’nin “SMM Hizmetlerinin Denetimi” konulu 12. maddesiyle uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

2 PİD bedeli her bir yapı grubu mühendislik alanı için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na ayrıca tanımlanmıştır, önceleri EMO tarafından yanlış değerlerde uygulanırken sonradan düzeltilmiştir. Ancak sonradan yanlış olarak SMM Daimi Komisyonu’na tartışmaya açılmış, her nasılsa değiştirilmeyerek bir yanlışlığa sebebiyet verilmemiştir. Bu noktada yapılması gereken uygulama özellikle iç tesisat projelerinde TMMOB SMM Hizmetleri En Az Ücret Yönetmeliği gereğince TMMOB tarafından belirlenecek En Az Ücret Tanımlarının her bir yapı grubu mühendislik alanı için belirlenmiş katsayılarla çarpımı sonucu elde edilmesidir.

nin değiştirilmesi, yüksek gerilim projelerinde ve işletme sorumluluğu hizmetlerinin bölgesel azaltma katsayıları³ dışında katsayılar kullanılması, iç tesisat projesinde zayıf akım projesi de yer aldığı yapı sınıfına⁴ bakmaksızın çeşitli oranlarda en az ücret tanımlarının artırılması, trafo merkezi projelerinde tesise ait işletme sorumluluğu sözleşmesinin istenmesi⁵ gösterilebilir. Mesleki denetim bedellerinin En Az Ücret Tanımlarının belli bir yüzde oranı olarak alınması geleneği devam ettiğinden her birim tarafından alınan mesleki denetim bedeli de verilen örneklerde değişmektedir.

15. maddede mesleki denetim hizmet ücretlerinin tip sözleşmedeki koşullara uygun olarak ödenmesi, Oda tarafından denetleneyeceği ifade edilmektedir..

4. FATURA DENETİMİ

Yönetmeliğin 5. maddesinde **“maliye ve vergi mevzuatına göre, gerçek veya tüzel kişilikler tarafından yapılan hizmetin bedeli, yapılışının ardından serbest meslek makbuzu veya fatura düzenlenerek tahsil olunur. Hizmetin kısım kısım yapılması halinde ise biten kısma ait serbest meslek makbuzu veya fatura düzenlenerek bedeli tahsil edilir. Mesleki denetim bedeli daha sonra tahsil edilemez. Oda’ya mesleki denetim için getirilecek hizmet, bitmiş ve serbest meslek makbuzu veya faturanın düzenlenmiş olması zorunludur. Serbest meslek makbuzu veya fatura bedelinin ödenmiş veya ödenmemiş olması, serbest meslek makbuzu veya faturayı düzenleyen sorumluluğunda bulunmaktadır. Bundan dolayı, mesleki denetimi yapılacak hizmete ait serbest meslek makbuzu veya fatura, bedeli alınmış veya alınmamış olsun Oda’ya sunulmak zorundadır. Üretilen proje ve hizmet**

karşılığı düzenlenmiş olan serbest meslek makbuzu veya fatura iki suret olarak Oda’ya sunulur” ifadesi yer almaktadır.

Bu noktada yıllardır tartışılmalı Oda’nın mali denetim yapıp yapmaması konusu gündeme gelmektedir. Bazı birimlerin mali denetim yapmaması bazılarının ise yapması, yapan birimlerin arasında görülen uygulama farklılıkları sonucu uygulama birlikteliğinin bozulmaktadır. Örneğin Odaya mesleki denetim için sunulan projenin onayı sırasında hizmetin tamamlanmamış olduğu gerekçesiyle faturanın en az ücretlerin belli bir oranında kesilerek kalan kısmının da belli bir süre içerisinde Odaya sunulması istenmektedir. Yukarıda görüleceği üzere özellikle proje denetimlerine ilişkin projenin Odaya sunulduğunda tamamlanmış olduğu belirtilmiş olduğundan bu şekilde hizmetin tamamlanmış kısmından bahsetmenin doğru olmadığı anlaşılmaktadır.

Oda tarafından üç suret olarak hazırlanan ve yönetmeliğin 6. maddesinde bahsedilen mühendisle işveren arasındaki mühendisin yapacağı işe ilişkin sözleşmeler çoğu Oda birimince denetim sırasında istenmemektedir. Mühendis ile işveren arasında bu tip sözleşmelerde tüm bilgilerin doğru ve eksiksiz olarak doldurulup, imzalanması ve Oda’ya üç suret halinde verilmesi, tip sözleşmenin bir suretinin Oda’daki SMM dosyasına konması, diğer iki suretinin ise Oda kaşesi basılarak mühendise geri verilmesi gerekmektedir.

5. PROJELER

Yönetmeliğin 7. maddesinde mesleki denetim için Oda’ya sunulan kesin projelerin, değişiklik, son durum ve şantiye elektrik projelerinin eklerinde neler olması gerektiği açıklanmaktadır. Buna göre;

3 Bölgesel azaltma katsayılarının belirlenmesinde bölgesel gelir düzeyleri ve geçim endeksleri ele alınması gerekirken değişik dönemlerde fen adamlarıyla rekabet unsuru olmadığı gerekçesiyle YG projelerinde uygulanmamış, bir dönem de 0,50; 0,75 ve 1,00 gibi değerlerin yanında ara değerlere izin verilmemiştir. Doğrusu bölgesel azaltma katsayılarının tüm Odalarca uygulanmak üzere TMMOB tarafından belirlenmesidir. Odalar arasındaki farklılaşmalar da bu yolla en aza indirilebilecektir.

4 EMO tarafından yapılan yapı sınıflarına ilişkin tanımlardaki belirsizlik geçmiş yıllara göre düzeltilmiş olmasına karşın odalar arasındaki koordinasyonun sağlanması amacıyla TMMOB tarafından tüm Odalar için aynı şekilde belirlenmelidir.

5 YG işletme sorumluluğu ilgili mevzuat gereği bölgesel yani il sınırları içerisinde, EMO Yönetim Kurulu oluru ile de Şube sınırları içerisinde yapılabilen bir hizmet iken, proje hizmetine ilişkin bu şekilde bir tanımlama yoktur. Bu iki hizmeti aynı kişiden bir arada istemek proje hizmetini Şube dışından gelen birine yaptırtmamak anlamına gelecektir.

KESİN PROJE⁶: Kesin projeler, EMO Enaz Ücret Tanımlarına göre düzenlenmiş serbest meslek makbuzu veya fatura ile aşağıdaki biçimde hazırlanarak Oda'ya sunulacaktır;

- Onaylı mimari proje (1 adet - iç tesisat için),
- Kesin proje (4 adet), (Proje başlığı, EMO'nun tip başlığı olacak ve bilgiler eksiksiz doldurulacaktır, asansörlü yapılarda, asansör ön projesi bulunacaktır)
- Proje hizmetine ilişkin EMO tip sözleşmesi (3 adet),
- TUS hizmetine ilişkin EMO tip sözleşmesi (3 adet - iç tesisat için),
- EMO TUS Tesis Takip Defteri (1 adet - iç tesisat için),
- EMO TUS belgesi (4 adet - iç tesisat için),
- Serbest meslek makbuzu veya fatura (2 suret).

DEĞİŞİKLİK PROJELERİ: Değişiklik projeleri, EMO Enaz Ücret Tanımlarına göre düzenlenmiş serbest meslek makbuzu veya fatura ile aşağıdaki biçimde hazırlanarak Oda'ya sunulacaktır;

- Onaylı mimari değişiklik projesi (1 adet - iç tesisat için),
- Onaylı orijinal elektrik uygulama projesi (1 adet),
- Elektrik değişiklik projesi (4 adet). Proje başlığı, EMO'nun tip başlığı olacak ve bilgiler eksiksiz doldurulacaktır,
- Proje hizmetine ilişkin EMO tip sözleşmesi (3 adet),
- Yapı alanına eklenen alan varsa, ek alan üzerinden yapılacak TUS sözleşmesi (3 adet - iç tesisat için),
- Serbest meslek makbuzu veya fatura (2 suret - Hizmet bedeli, değişiklik yapılan alan üzerinden hesaplanacaktır),
- EMO TUS Tesis Takip Defteri (1 adet - iç tesisat için),
- Proje sorumlusu değişmiş ise, önceki proje sorumlusundan alınacak yazılı olur.

SON DURUM PROJELERİ: Son durum projeleri, EMO Asgari Ücret Tanımlarına göre düzenlenmiş serbest meslek makbuzu veya fatura ile aşağıdaki biçimde hazırlanarak Oda'ya sunulacaktır;

- Son durum projesi (2 adet),
- Son durum hizmetine ilişkin EMO tip sözleşmesi (3 adet),
- Serbest meslek makbuzu veya fatura (2 suret - Hizmet bedeli, projesi yapılan alan üzerinden hesaplanacaktır),
- İş Başlama ve İş Bitim Bildirimleri, Kontrol Formu, TUS Belgesi ve TUS Tesis Takip Defterleri iş bittiği için EMO'ya teslim edilecektir (İş Bitim Bildirimi, TUS tarafından doldurulacak ve yapı sahibi ile tesisatçı imzalı olacaktır).

ŞANTİYE ELEKTRİK PROJELERİ: Oda'ya sunulan proje dosyasında yapının iç tesisat projesi ve proje sözleşmesinin bir örneği bulunacaktır. Bu hizmetin proje sorumlusu elektrik mühendisi dışında başka bir elektrik mühendisi tarafından yapılması durumunda ise EMO Enaz Ücret Tanımları çerçevesinde serbest meslek makbuzu veya fatura aranacaktır. Bu projelerde;

- Yapının onaylı iç tesisat projesi (1 adet),
- EMO TUS Sözleşmesi (1 adet),
- Tesisin tümü ile şantiyesine ait İş Başlama Bildirimleri (1'er adet)
- EMO Enaz Ücret Tanımlarına göre düzenlenmiş serbest meslek makbuzu veya fatura (2 suret).

Projelerin mesleki denetimi sırasında tüm birimlerin yukarıda istenmesi gerekenlerin tümünü istemediği, ayrıca yapı denetim uygulaması nedeniyle maddede güncelleme yapılması gerektiği açıktır.

AG-YG ENH ve trafo merkezi, jeneratör vb. projelerin, YG işletme sorumluluğu sözleşmelerinin mesleki denetimine ilişkin detayların bulunmadığı görülmektedir, bu detayların da yönetmeliğe eklenmesi gerekir.

6 Kesin proje tabiri 03.12.2003 tarih ve 25305 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Elektrik İç Tesisleri Proje Hazırlama Yönetmeliği ile literatürümüze girmiş olup halen bir çok yerde gelenekselleşmiş uygulama projesi tabiri kullanılmaktadır.

Mesleki denetim aşamasında, Oda tarafından yapılacak işlemler yönetmeliğin 11. maddesinde belirtilmektedir. Bu noktada projenin hangi Oda biriminde onaylanacağı geçmişten bu yana tartışıl原因mış bir sorun teşkil etmektedir. 2002 yılına kadar “Belediyeler tarafından ruhsat verilmesi amacıyla yapılan uygulama projeleri yapının bulunduğu Oda birimi tarafından onaylanır. Bunun dışındaki hizmetler mühendisin kayıtlı olduğu veya işin bulunduğu yöredeki Oda biriminden birisine onaylatılabilir” şeklinde iken EMO Yönetim Kurulu kararı ile 2003 yılından bugüne kadar “Tüm projeler, projenin uygulanacağı yerdeki Oda birimi tarafından onaylanır” şeklinde düzenlenmiştir.

Kuşkusuz bu noktaya gelinmesine yol açan en büyük sebep farklı birimlerde görülen uygulama farklılıklarıdır. Kurumsal bir yapı içinde böyle bir tartışmanın devam ediyor olması son derece anlamsızdır. Mevcut tartışmanın bileşenleri arasında yöre dışından hizmet üretilmesini engelleme, havuz, dayanışma fonu vb. yasa dışı oluşumlar, keyfi uygulamalar yürüten yönetim yapıları yer almaktadır. Kaldı ki EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği’nin 12-d maddesinde “SMM ve tescilli bürolar SMM hizmetlerini denetim için bağlı bulundukları EMO birimlerine sunarken ...” ifadesi yer almaktadır.

Anılan maddenin geriye kalan kısımda hizmetlerin denetimi sırasında uygulanacak yöntem belirtilmektedir. Bu noktada gerçekleştirilen uygulamalar tam olarak aşağıdakilerle örtüşmüyorsa da genel olarak belli bir yöntemin oturmuş olduğundan söz etmek mümkündür. Buna göre;

- EMO biriminde Mesleki Denetim Kayıt Defterine kaydedilir, SMM dosyası açılarak aşağıdaki işlemler yapılır;
- SMM’in projedeki imza kontrolü yapılır (eğer SMM kayıtlı olduğu EMO birimi dışında mesleki denetim yaptırıyorsa, noter onaylı imza sirküleri ile SMM-BT belgelerinin ilgili EMO biriminden onaylı sureti istenir),
- Hizmetin EMO En az Ücret Tanımlarına göre bedeli saptanır ve uygunsuz, serbest meslek makbuzu veya faturaya “En az Ücret Tanımlarına Uygun” kaşesi basılarak, bir sureti SMM dosyasına konur,

- Mesleki denetim bedeline ait EMO Gelir Makbuzu düzenlenerek mühendise verilir. Makbuz tarihi, numarası ve mesleki denetim bedeli ile projeye ait bilgiler “Mesleki Denetim Kayıt Defteri” ne kaydedilir,
- Sözleşmeler de aynı şekilde incelenerek, kaşe basılacak ve birer suretleri SMM dosyasına konacaktır,
- Üretilen hizmetin EMO tarafından denetlenmesi sonucunda bulunan eksikler “Kontrol Formu”na yazılarak bir sureti proje üzerinde mühendisine verilecek, ikinci sureti ise SMM dosyasına konulacaktır. Tespit edilen eksikliklerin giderilmesinden sonra proje, “Kontrol Formu” ile birlikte tekrar Oda’ya denetim için sunulacak ve mesleki denetimi sonuçlandırılacaktır,
- Mesleki denetim işlemi tamamlandıktan sonra, üretilen mühendislik hizmetine ait onaylı dokümanlar, mesleki denetim bedeli karşılığı kesilecek EMO Gelir Makbuzu tahsil edildikten sonra mühendise teslim edilecektir,
- Mesleki denetimi yapılarak onaylanmış doküman ve buna ait suretleri dışında EMO tarafından istenmiş olan diğer evraklar, mühendisine iade edilir,
- Onaylama işlemi SMM’in kayıtlı olduğu yer dışındaki Oda birimi tarafından yapılmış ise, açılan SMM dosyasının bir sureti Oda birimi tarafından SMM’in kayıtlı olduğu EMO birimine gönderilir.
- SMM-BT belge suretlerinin EMO biriminde proje eki olarak onaylanması aşamasında, belgelerin üzerine;
- “Bu belge...../...../20.... tarih ve..... sayı ile onaylanan projesi eki olarak onaylanmıştır. Başka bir iş için kullanılamaz” ifadesi kırmızı kaşe ile işlenir ve “Aslı Gibidir” onayı yapılır.
- SMM tarafından TEDAŞ veya Yetkili Elektrik Dağıtım Şirketlerinin ilgili birimlerine kayıt olmak için EMO’dan alınan SMM-BT belge suretlerine; “.....’ne verilmesi içindir. Proje eki olarak kullanılamaz” ifadesi kırmızı kaşe ile işlenir ve “Aslı Gibidir” onayı yapılır.

- Proje ve TUS Belgesi aranır.

Yönetmeliğin 12. maddesinde mesleki denetim işlemlerinde karşılaşılabilecek diğer hususlar ve sorunlar, mesleki denetim uygulama komisyonlarınca, EMO Sürekli SMM Komisyonu'nun önerisi ve EMO Yönetim Kurulu kararı ile uygulanmak zorunda olduğu, belirtilen hususlar dışında çıkacak özel nitelikli sorunlar ve çözümleri tüm birimlere bildirilecek, benzeri işlemleri EMO birimleri buna göre yapacakları belirtilmektedir.

13. maddede aynı projenin birden fazla yapıda uygulanmasına ilişkin esaslar (birinci için %100, ikinci için %50, üçüncü için %25, 4 ve daha fazlası için %15) belirtilmektedir. Ancak anılan esaslar daha çok En Az Ücret Tanımları ile ilgili olduğundan bu maddenin En Az Ücret Tanımları Yönetmeliği'ne aktarılması daha doğru olacaktır. Yine bu maddenin uygulanmasında özellikle bloklar için tip proje uygulamasının koşulları EMO birimlerince farklı şekillerde uygulanmaktadır.

14. maddede ilk etüd raporu, öneri projesi, ön proje, uygulama projesi gibi aşama aşama yürütülen mühendislik hizmetlerinde, mesleki denetim işlemi, her bölüm sonunda alınacak hakediş tutarına göre veya her aşamada düzenlenecek serbest meslek makbuzu veya fatura üzerinden onaylanacaktır.

6. ÖZEL DURUMULAR

Yönetmeliğin 16. maddesinde ise mesleki denetim uygulamasına ilişkin bazı özel durumlara yer verilmiştir. Buna göre resmi ihaleli işlerde uygulanacak yöntem, yükümlünün aynı zamanda işin de sahibi olması durumu, vd. özel durumlar açıklanmıştır. Yine bu özel durumlar üzerinde de EMO birimleri arasında farklılaşılan bazı noktalar bulunmaktadır.

Mevcut şartlarda tüm SMM üyelerin proje üretebileceği bir gerçektir, ancak tüm projelerin ancak SMM üyeler tarafından üretilebileceği ifadesi yanlıştır. Bazı birimlerde SMM olmayan, ücretli çalıştığı işyerinin kendi projelerini üreten üyelerimizin mesleki denetim talepleri geri çevrilmekte, bir SMM üye bulmaları istenmektedir.

7. RESMİ GAZETE

Öte yandan anılan yönetmeliğin henüz Resmi Gazete'de yayınlanmamış olduğu da bir gerçektir. Bu bağlamda hukuki açıdan EMO yönetmeliklerinin 3011 sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanun kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği, dolayısıyla Resmi Gazete'de yayınlanmamış yönetmeliklerin geçerli olup olmayacağı tartışmalıdır.

Oda uygulamalarımızın yasa, ana yönetmelik ve yönetmeliklerle düzenlenmiş çerçevede yürütülmesi ve kurumsallaşması ile haksız rekabetin önlenmesi açısından idari, teknik ve mali denetimin sürekliliği önem taşımaktadır.

8. SONUÇ

Bu noktada, TMMOB yöneticilerine düşen sorumluluk kamusal alanı toplum yararına düzenlemeye çalışırken diğer yönden üyelerinin hizmet üretiminin olabildiğince eşit olarak paylaşabileceği politikaların üretilmesi olmalıdır. Bu çerçevede ilkesizlik ve haksız rekabetin önüne geçilmesi, mesleki etiğin oluşturulması, mesleki çatışmaların çözülmesi sağlanmalıdır.

Mesleki denetimin yok edildiği ortamlarda, mesleki saygınlığın arttırılması, hizmet alanlarının geliştirilmesi ve mesleki dayanışmanın sağlanması mümkün değildir. Unutmayalım, mesleki denetim mücadelesi ülkeye ve topluma sorumluluğumuzun önemli göstergelerinden birisidir.

Daha önce de ifade edildiği gibi kurumsallaşmanın ana göstergelerinden biri de hizmetlerin tüm birimlerde aynı şekilde yürütülmesinin sağlanmasıdır. Şubeler ve bağlı temsilciliklere kadar tüm birimlerde uygulamaların aynı şekilde yürütülmesi ilgili kurullarca denetlenmeli, yeni düzenlemelerle tespit edilen olumsuzlukların giderilmesi sağlanmalıdır.

Konunun özellikle merkezi koordinasyon, daimi komisyon ve bölgesel temsilcilik toplantılarında ele alınıp, uygulamaların ortaklaşılmasına yönelik kararlar alınmasının, öte yandan Şube Yönetim Kurulu üyeleri, temsilciler ve çalışanlara yönelik eğitimler düzenlenmesinin bu konuda adım atılmasına hız kazandıracağı da bir gerçektir.